

На Извештајот на ММФ за оценка на фискалната транспарентност во Република Македонија

01. Ноември 2018

Меѓународниот монетарен фонд (ММФ) го објави [Извештајот од оценката на фискалната транспарентност во Република Македонија](#). Finance Think го оценува овој извештај како реален и соодветен одраз на состојбата со транспарентноста и со управувањето со јавните финансии во земјата. Извештајот нагласува дека Македонија одговара на добри и напреднати практики во 13 од 36 принципи, како и дека има основно ниво на исполнување во дополнителни 12. Додека, според 5 принципи на транспарентни практики, Македонија има несоодветно ниво од резултати.

Finance Think ги дава следните коментари кон извештајот, сè со цел потенцирање на практиките и подобрување на истите во иднина, како што следи:

- Извештајот ги потенцира **силните страни околу објавувањето детални и навремени годишни извештаи за извршувањето на буџетот на централно и локално ниво од буџетските корисници, како и за трите фондови**. Finance Think ја поздравува оваа пракса кај централните и локалните власти, со цел подобрување во управувањето на јавните финансии. Истовремено, Finance Think ја потенцира потребата тие **извештаи да бидат јавно достапни до јавноста на локално**

ниво. Додека министерството за финансии овие извештаи ги направи јавно достапни на централно ниво, **дел од буџетските корисници на локално ниво овие извештаи сè уште не ги приложуваат во јавноста**.

- Finance Think се согласува со извештајот дека една силна страна околу транспарентноста е **јасната презентација на среднорочни макроекономски и фискални проекции во буџетот, како и објавувањето неколку ризици за јавните финансии, со детална оценка на алтернативните макроекономски сценарија**. Имено, Finance Think смета дека [Фискалната Стратегија 2019-2021](#) има значајно зацврстена структура поврзана со сензитивна анализа како и подлабинска елаборација околу буџетот и јавниот долг. Со цел зацврстување на истата, Finance Think предлага понатамошно надградување на овој документ во однос на неколку аспекти наведени во [ФТ Коментар Бр. 22](#).
- Извештајот ја **нагласува јасната правна рамка за формулирање на буџетот и навремено доставување на нацрт-буџетот до Собранието**. Со

цел подобрување на истата, Finance Think смета дека потребата за навремено донесување на [новиот планиран Закон за буџетите](#) кој е дел од [Програмата за реформа на управувањето на јавните финансии](#) е од голема важност во планирањето и формулирањето на буџетот на буџетските корисници.

- Finance Think смета дека извештајот има јасни и издржани критики кон фискалното известување во Македонија. Имено, покриеноста на обврските и даночните трошења, како и недостигот од ревизија на историските фискални статистики се несоодветни според принципите на Кодексот за фискална транспарентност на ММФ. Дополнително, покриеноста на институциите, тековите, внатрешната конзистентност, статистичкиот интегритет и работата на Државниот завод за ревизија се на основно ниво на исполнување на критериумите на Кодексот. Дополнително, **месечните, кварталните, и полугодишните извештаи за извршување на буџетите и долгот на единиците на локалната самоуправа се јавно достапни и истите ја намалуваат фискалната транспарентност во земјата.** Истовремено, општините јавно не ги доставуваат буџетите според сите буџетски класификации што дополнително ја повредува транспарентноста и отчетноста во јавните финансии. Finance Think очекува овие проблеми јасно да бидат решени во новиот Закон за буџетите.
- Околу фискалното прогнозирање и буџетирање, Finance Think, како и извештајот, ја поздравува одлуката за публикување Граѓански буџет, реформата околу создавање нов закон за буџетите и предложените амандмани кон Законот за јавни набавки. Овие практики овозможуваат **поголема транспарентност на управувањето, прогнозирањето и подобрувањето на јавните финансии во земјата.** Сепак, подреализацијата на капиталните инвестиции во земјата на која Finance Think предупреди во својот [ФТ Став бр. 33](#), бара

поголемо внимание кон планирањето во капиталните трошоци. Во иста насока, извештајот повикува за **поголема транспарентност во јавните инвестициски проекти, како и спроведување кост-бенефит анализа на истите.** Finance Think повикува за ревидирање на методот на проектирање на капиталните трошоци, напуштање на праксата на свесно првично проектирање на повисоки износи и отпочнување широка експертска дебата за намената и ефикасноста на потрошените средства и планираните капитални инвестиции.

- Сепак, фискалната транспарентност не треба да се сфаќа само како објавување информации и податоци во јавноста, туку интензивно и континуирано барање начини **како тие податоци да се разберат од поширок круг корисници,** односно како да се доближи значењето на тие информации до корисниците.
- Finance Think е во иста линија со извештајот околу тоа дека **нема широка експертска дебата и независна евалуација околу фискалните прогнозирања.** Извештајот потенцира дека фискалните прогнозирања не се споредливи со надворешните меѓународни институции, како и тоа дека **разликите околу приходите и трошењата од претходните среднорочни прогнози не се објаснуваат.**
- Finance Think го поздравува подобрувањето на анализите и прогнозирањата во фискалните ризици. Тековно, владата ги објавува и анализира макроекономските шокови, шоките врз финансискиот сектор и долгорочните ризици врз трошењата за пензиско и здравствено осигурување. Сепак, важно е дека **специфични фискални ризици не се преставени во целосен сумарен извештај туку информациите за нив се во различни извештаи.** Дополнително, иако постои централен регистар на договори за јавно-приватно партнерство, **тој ги нема целосните информации околу правата, обврските и изложеноста според договорите.** Исто така, како и Finance Think, извештајот **потенцира**

дека не постои извештај кој ги објавува долговите и други обврски на општините. Ова е многу горливо и значајно прашање со оглед на фактот дека владата преку [ребалансот на буџетот](#) обезбедува околу 50 милиони евра финансиска поддршка од пријавените неплатени обврски на општините и нивните единки корисници. Ваквата недостапност на информации, **предизвикува голема негативна оценка врз транспарентноста на земјата и сè поголем ризик врз задолжувањето и**

управувањето на јавните финансии на локално ниво.

Имајќи ги предвид препораките и оценките од извештајот за транспарентноста во јавните финансии и мерките од Програмата за реформа на управувањето на јавните финансии, Finance Think очекува владата и министерството за финансии да преземат чекори за понатамошно подобрување на транспарентноста, планирањето, управувањето и сервисирањето на јавните финансии во Република Македонија.